

STORTINGET

Innst. 130 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:27 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte tildelingen av nye letetillatelser gjennom 24. konsesjonsrunde.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Tina Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Representantforslag 27 S (2017–2018).

Komiteen viser til regjeringens utlysning av 24. konsesjonsrunde 21. juni 2017. Søknadsfristen ble satt til torsdag 30. november 2017 kl. 12.00. Olje- og energidepartementet har mottatt søknader fra elleve selskaper om å få tildelt nytt areal i utlysningen.

Komiteen viser videre til Stortingets behandling av Meld. St. 20 (2014–2015), jf. Innst. 383 S (2014–2015). Stortinget fattet i denne behandlingen følgende vedtak:

«Stortinget sender Meld. St. 20 (2014–2015) tilbake til regjeringen, og ber regjeringen igangsette arbeidet med ordinær helhetlig revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og komme tilbake til Stortinget med denne.»

Komiteen viser til at regjeringen har varslet å komme tilbake til Stortinget i løpet av 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Næringen sysselsetter om lag 180 000 personer direkte eller indirekte. Forutsigbare rammevilkår for næringen og tildeling av nye arealer er viktig for å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og statlige inntekter på lang sikt.

Flertallet viser til at forvaltningen av norsk sokkel har hatt bred politisk tilslutning i Stortinget i mange år. Dette har bidratt til forutsigbare rammevilkår, noe som har vært en styrke i norsk petroleumsförvaltning, og som har muliggjort realisering av store verdier for fellesskapet.

Flertallet viser Stortingets behandling av Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petrole-

umsvirksomheten, jf. Innst. 143 S (2011–2012). Under denne behandlingen understreket en samlet komité viktigheten av å føre fortsatt aktiv utforsking av åpnet areal, både i modne og umodne områder, for å opprettholde verdiskaping og sysselsetting for fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til Jeløya-plattformen, hvor regjeringen stadfester at den vil føre en stabil, langsiktig petroleumspolitikk. Letepolitikken skal bidra til dette.

Disse medlemmer understreker at virksomheten på norsk sokkel står overfor strengere klimavirkemidler enn alle andre petroleumsproduserende land. Man benytter i dag flere virkemidler for å begrense utslippene fra norsk sokkel. Av tiltakene kan det vises til kvoteplikt, høy CO₂-avgift, faklingsforbud siden 1991 og krav om bruk av beste tilgjengelige teknologi. Resultatet av dette er at utslippene fra norsk sokkel i dag er flere millioner tonn lavere årlig enn de ellers ville vært, og lavere enn ved tilsvarende aktivitet i andre land.

Disse medlemmer ser med bekymring på konsekvensene av forslaget som er fremmet i Representantforslag 27 S (2017–2018). Uten høy leteaktivitet og tildeling av nye letetillatelser gjennom 24. konsesjonsrunde med påfølgende utbygginger og produksjon, er det disse medlemmers oppfatning at Norge og næringen ville stått overfor store utfordringer. Gjennom redusert produksjon av olje og gass vil også inntektene til fellesskapet falle, i tillegg til at fagkompetanse vil forsvinne utenlands. Konsekvensen av dette er at det økonomiske handlingsrommet og viktig kompetanse til å satse på fornybar energi ville minsket. Disse medlemmer mener at dette representantforslaget vil sette en stopper for en naturlig videreutvikling av norsk sokkel, noe som verken vil tjene interessene til det norske folk eller verdens klima.

Disse medlemmer understreker at forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging er avgjørende for at vår regulering av petroleumssektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Ut over dette er det viktig å vise til den brede politiske enigheten om norsk petroleums- og klimapolitikk. Disse medlemmer viser til at da Norge utarbeidet sitt bidrag til Parisavtalen, ble det lagt til grunn at vi skal nå klimamålene samtidig som vi viderefører og sikrer en sterk og konkurransedyktig petroleumsvirksomhet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner. Klimarisikoutvalget vil legge frem sin innstilling om klimarelaterte risikofaktorer og deres betydning for norsk økonomi i desember 2018. Disse medlemmer viser i det videre til at det ved tildeling av utvinningstillatelser i den pågående 24. konsesjons-

runden legges vekt på miljøfaglige råd i eller nær særlig verdifulle områder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at Norge er en energinasjon. Norges petroleumsressurser er det norske folks eiendom og skal komme hele samfunnet til gode. Dette har vært utgangspunktet for forvaltningen av petroleumsressursene de siste 50 år.

Disse medlemmer vil vise til Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtiden – om petroleumsvirksomheten, hvor det ble slått fast at hovedlinjene i petroleumspolitikken ligger fast, og at det er viktig å bygge videre på den vellykkede forvaltningen av ressursene. Disse medlemmer viser spesielt til det unike samspillet mellom stat, oljeselskaper, leverandørindustri og forskningssektoren. Disse medlemmer påpeker at rollen som petroleumsprodusent skal forenes med en sterk ambisjon om å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Det er en risiko for storulykker knyttet til å drive petroleumsvirksomhet. Disse medlemmer mener det er en nødvendig forutsetning for en langsiktig utvikling av petroleumsressursene at næringen håndterer denne risikoen på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer viser til at eksport av energibærere er Norges suverent største eksportnæring. Disse medlemmer poengterer at landet har bygget opp en leverandørindustri til olje- og gassnæringen som har stor eksport og et potensial for videre utvikling. Også innen fornybar energi har Norge muligheter til å ta større eksportandeler. Disse medlemmer ønsker også å legge til rette for mer overføring av kompetanse fra olje- og gassnæringen til fornybar energi, også på leverandørsiden. Disse medlemmer ser utfordringer i framtiden med regjeringens skatteletter, derav mindre inntekter til fellesskapet samtidig som vi vet at vi vil få reduserte oljeinntekter at i framtiden. Dette vil få konsekvenser og utfordre nasjonen om en ikke evner å legge til rette for alternative næringsinntekter.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er nødvendig med en rask og gjennomgripende omlegging av norsk klima- og petroleumspolitikk. Disse medlemmer mener at Norge bør starte utfasingen av fossilindustrien av hensyn til verdens klima og norsk økonomi, næringsliv og arbeidsplasser. Utbygging av nye felt og utlysning av nye konsesjonsrunder på norsk sokkel bør stanses, og petroleumsindustriens skattefordeler bør fases ut. Disse medlemmer har merket seg at regjeringens politikk peker i stikk motsatt retning. I januar 2018 sendte regjeringen forslag om 103 leteblokker ut på høring. I tillegg ble det tildelt 75 utvinningstillatelser – det største antallet på norsk sokkel no-

ensinne, ifølge pressemeldingen fra Olje- og energidepartementet.

Disse medlemmer viser videre til at Miljødirektoratet i sin høring til 24. konsesjonsrunde anbefalte at konsesjonsrunden ble vurdert opp mot Parisavtalen og klimarisiko. De påpekte at petroleumsressurser med høye produksjonskostnader, som oljesand og arktisk olje, kan risikere å bli «stranded assets», og anbefalte at etterspørselsrisikoen forbundet med klimamålene nedfelt i Parisavtalen ble vurdert før utlysning av nye blokker i 24. konsesjonsrunde, både knyttet til enkeltblokkene og det totale omfanget av utlysningen. Disse medlemmer viser til at de videre advarte mot potensielt manglende lønnsomhet særlig i nordlige deler av Barentshavet, og mente grundige analyser burde gjøres før utlysning, særlig sett i lys av den økonomiske risikoen staten tar gjennom utformingen av skattesystemet.

Disse medlemmer viser til at regjeringens oljepolitikk kun er rasjonell i et svært pessimistisk scenario der verden mislykkes i klimakampen og utløser irreversible og farlige klimaendringer. Drift av felt på blokkene som utlyses gjennom 24. konsesjonsrunde, vil stort sett komme i gang i løpet av 2030-tallet med en driftshorison på mange tiår. Disse medlemmer mener at for å nå klimamålene i Parisavtalen må utslippene innen den tid kuttes kraftig og til slutt opphøre. Etterspørselen etter olje og gass vil da falle, og produksjonen vil ha mindre lønnsomhet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ikke gjennomføre den 24. konsesjonsrunden på norsk sokkel.»

«Stortinget ber regjeringen stanse tildelingen av nye utvinningstillatelser gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i innstillingen til Prop. 1 LS (2017–2018) Skatter, avgifter og toll 2018 og partiets posisjoner til petroleumsskatteregimet der. Dette medlem viser til at petroleumsskattesystemet ikke er nøytralt utformet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2018, hvor det foreslås å avvikle ordningen med friinntekt i særskatten for petroleumsvirksomheten. Selv etter at friinntekten er fjernet, vil oljeselskapene ha et gunstig skatteregime for investeringer. Dette medlem mener oljeselskapene bør ta en større del av investeringskostnadene selv, slik at de i større grad bærer risikoen for nye investeringer enn det som i dag er tilfellet. Dette vil skape en bedre balanse mellom landbasert næringsliv og aktiviteten på sokkelen.

Dette medlem peker videre på at petroleums-skatteordningens utforming innebærer at staten overtar en del av risikoen ved leting og utbygging fra oljeselskapene. Veksten i fornybarmarkedet har vært svært kraftig de siste årene og vil fortsette. Denne utviklingen må få konsekvenser for norsk petroleumpolitikk, inkludert petroleumsbeskatningen. I motsatt fall risikerer vi at staten skaper insentiver til at det foretas store investeringer som aldri vil bli lønnsomme for det norske samfunnet. Dette medlem viser i denne forbindelse til debatten om Goliat-feltet, hvor det er en risiko for at staten vil tape penger. Denne typen problemstillinger kan det bli flere av framover.

Dette medlem mener på denne bakgrunnen at det er behov for en bred debatt om norsk petroleumpolitikk, som tar utgangspunkt i de store endringene som skjer og allerede har skjedd i verdens energimarked. Dette er avgjørende om vi skal ruste Norge til de omstillingene vi står overfor i møte med tiltak mot klimaendringene og veksten i fornybar energi. Når det gjelder forslag til evaluering og ny utforming av skatte- og avgiftssystemet, mener dette medlem at finanskomiteen på Stortinget må behandle spørsmålet videre.

Planlegge for å lykkes i klimakampen

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener det vil være klokere og mindre risikabelt å planlegge for en fremtid med rask teknologiutvikling og økende politisk vilje til å følge opp Parisavtalen ved å trappe ned fossilsubsidier og fossilinvesteringer over hele verden. Dette medlem viser til at en ny rapport fra International Renewable Energy Agency (IRENA) publisert i Independent i januar 2018 spår at all kommersiell kraftproduksjon fra fornybare kilder vil være rimeligere enn fra de fossile innen to år. Dette medlem viser videre til at el-bilen er i ferd med å vinne betydelige andeler av bilsalget i viktige markeder over hele verden, og at land som Kina og India har satt ambisiøse mål om utfasing av fossilbiler. Dette medlem mener det er svært alvorlig for norsk økonomi og norske arbeidsplasser at regjeringen ikke har fått med seg den rivende internasjonale utviklingen i fornybar teknologi og investeringer.

Dette medlem viser til at ferske tall fra SSB (23. november 2017) anslår at de norske investeringene i fossilindustrien blir på 144,3 mrd. kroner i 2018, mens investeringene i all annen industri til sammen anslås til 20,7 mrd. kroner, kun en syvendedel av investeringene i fossilindustrien.

Dette medlem vil peke på at de investeringene vi gjør i dag, binder kapital, kompetanse og nye investeringer i fossilindustrien i mange tiår fremover. Den sittende regjeringens oljepolitikk, der Olje- og energidepartementet skryter av at de setter nye rekorder i nye ut-

vinningstillatelser i 2018, forverrer denne utviklingen og vitner om en utdatert virkelighetsforståelse.

Dette medlem vil understreke at de enorme fosilinvesteringene som planlegges i Norge i 2018, er et resultat av en målrettet politikk. I tillegg til utdeling av et utall letelisenser og utvinningstillatelser betaler den norske staten mer enn 80 pst. av kostnadene til oljeselskaper som leter etter nye fossile ressurser. Dette medlem viser til at gjennom disse skattefordelene blir den norske regjeringen delaktig i den omfattende globale subsidieringen av fossil energi, som ifølge studien «How Large Are Global Fossil Fuel Subsidies?», publisert i World Development i 2017, er på 5 trillioner dollar, noe som tilsvarer 6,5 pst. av global verdiskapning (GDP). Disse subsidiene er en viktig årsak til at de globale utslippene steg med 2 pst. i 2017 til tross for den raske utviklingen av billigere fornybare løsninger.

Dette medlem viser til at det er behov for å sette klimaet først. Norske regjeringer har lenge insistert på at vi ikke har ansvar for de utslippene norske petroleumsprodukter forårsaker utenfor landets grenser. Dette medlem viser til at denne ansvarsfraskrivelsen vil fremstå som grell i fremtidens historiebøker, der Norge valgte å tjene seg enda rikere på å ødelegge klimaet for dem som kommer etter oss. Ideen om at vi kan fraskrive oss dette ansvaret, hviler på premisset om at det internasjonale samfunnet vil etablere felles forpliktelser og mekanismer som regulerer ned utslippene. Dette er i dag en utopi og derfor ikke noe norske politikere kan basere dagens politikk på. Dette medlem viser blant annet til at:

- Det er små utsikter til å få på plass en global CO₂-pris. Å sette sin lit til et virkemiddel verden er svært langt unna å få på plass, er dermed en uansvarlig strategi.
- Ifølge en ny rapport fra FNs miljøprogram er utslippskuttene verdens land har meldt inn til FN, bare en tredjedel av hva som er nødvendig for å nå togradersmålet.
- Samtidig rapporteres det at flere land har problemer med å innfri de allerede utilstrekkelige innmeldte utslippsmålene.

Norge er en vesentlig global bidragsyter til klimaendringene

Dette medlem viser til at tall fra rapporten «The Sky's limit» fra organisasjonen Oil Change International, som ble publisert i august 2017, viser at Norge er verdens syvende største eksportør av klimagasser. Dette medlem viser til at norsk olje og gass utgjør en signifikant andel av globale utslipp fra fossil energi, over 2 pst. Til sammenligning har Norge under 7 promille av verdens befolkning. Petroleumsutvinningen bidrar per i dag til rundt ti ganger mer CO₂ til atmosfæren enn alle

Norges innenlandske utslipp. Norsk petroleumsvirksomhet gir altså et vesentlig bidrag til globale utslipp.

Dette medlem viser til at karbonbudsjettet – mengden av totale klimagassutslipp – som er forenlig med å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader, gir oss 5 til 20 år med dagens utslippsnivåer før utslippsbudsjettet er brukt opp. Flere ledende IPCC-forskere anbefaler i en ny rapport en halvering av utslippene per tiår fremover for å ha en rimelig sjanse til å innfri 1,5-gradersmålet. Det innebærer at det er nødvendig med om lag 67 pst. kutt i de globale klimagassutslippene innen 2033. Deretter må de gjenværende utslippene fortsette å falle raskt utover på 2030-tallet.

Dette medlem har merket seg at det finnes mange ulike beregninger, og at enkelte av dem argumenterer for et større karbonbudsjett. Dette medlem vil imidlertid understreke at hvor raske utslippskutt som er nødvendige for å innfri dette målet, avhenger av hvor stor risiko for å mislykkes vi er villige til å ta. Dette medlem mener at det er uakseptabelt å utsette barn, unge og fremtidige generasjoner for en vesentlig risiko for irreversible og farlige klimaendringer. Dette medlem mener at denne risikoen øker for hvert nytt felt som åpnes på norsk sokkel.

Nye rammebetingelser for oljeindustrien

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det begynner å bli lenge siden forrige petroleumsmelding var til behandling i Stortinget, og mye har endret seg på disse årene. Både det kraftige fallet i oljeprisen og Parisavtalen har langsiktig innvirkning på norsk petroleumsvirksomhet, og oppdatert kunnskap er viktig for å kunne føre riktig petroleumspolitik. Flertallet mener at det derfor kan være fornuftig med en ny petroleumsmelding som behandler alle sider av norsk petroleumspolitik på en grundig måte.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk – i lys av klimautfordringen en står overfor, og den nye markeds-situasjonen.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener at dagens navn på Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren gir en uheldig signaleffekt i en tid der det er bred enighet om at verden må omstilles fra fossil til fornybar energi. Navnet fremstår som gammelmodig, utdatert, tilbakeskuende og nostalgisk. Dette medlem foreslår derfor at Olje- og energidepartementet endrer navn til «Energidepartementet», og at olje- og energiministeren endrer navn til «energiministeren.»

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre navnet på henholdsvis Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren til 'Energidepartementet' og 'energiministeren'.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ikke gjennomføre den 24. konsesjonsrunden på norsk sokkel.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen stanse tildelingen av nye utvinningstillatelser gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre navnet på henholdsvis Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren til «Energidepartementet» og «energiministeren.»

Komiteens tilråding

Tilrådingen I fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Tilrådingen II fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk – i lys av klimautfordringen en står overfor, og den nye markedssituasjonen.

II

Dokument 8:27 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 15. februar 2017

Ketil Kjenseth

leder

Terje Halleland

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 16. november 2017****Vedr representantforslag 27 S (2017-2018) om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel**

Hovedmålet i petroleumpolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Rollen som petroleumsprodusent skal forenes med å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Dette målet er det bred støtte for i Stortinget, jf. behandlingen av Meld St 28 (2010-2011) "En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten," og Prop 114 S (2014-2015) "Norges største industriprosjekt – utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet med status for olje- og gassvirksomheten". Petroleums-skattesystemet og statens direkte økonomiske engasjement sikrer fellesskapet en høy andel av overskuddet.

Det er bred politisk enighet om norsk petroleumpolitikk. Den er utformet slik at den også er robust mot skiftende utvikling i energimarkedene. Parisavtalen er et vendepunkt i det internasjonale klimapolitike samarbeidet. Avtalen gjør det klart at verden beveger seg i en retning der fornybar energi vil spille en mye viktigere rolle. Produksjonen fra eksisterende olje- og gassfelt vil over tid avta som følge av at ressursene hentes ut. Verden vil ha et stort behov for olje og gass i tiår framover. Det å erstatte bruk av kull med gass er et raskt og effektivt utslippsreducerende tiltak i kullbrukende land. For å dekke dette behovet, trengs det store, nye investeringer hvert år i ny produksjonskapasitet. Oppgaven for et produsentland er å bidra med effektiv og rent produsert olje og gass for å dekke verdens samlede etterspørsel. I det ligger også å satse aktivt på fremtidens teknologi og løsninger slik vi gjør i Norge. Det er derfor ingen motsetning mellom å fortsatt drive lønnsom petroleumsvirksomhet og å ha en ambisiøs klimapolitikk.

Ved å opprettholde et stabilt og høyt aktivitetsnivå, og derigjennom skape store verdier for fellesskapet, viderefører regjeringen hovedlinjene i petroleumpolitikken. Myndighetenes oppmerksomhet er særlig rettet mot å legge til rette for at potensialet i eksisterende felt og infrastruktur utnyttes, å legge til rette for at alle lønnsomme funn bygges ut, å legge til rette for at det regelmessig gjøres nye store funn, og at påvisningen av nye ressurser fortsetter i modne områder. Videre er myndighetene opptatt av å støtte opp under næringens arbeid med omstilling, kostnadskontroll og ta i bruk nye, mer effektive tekniske og kommersielle løsninger. Dette skal skje samtidig som hensyn til helse, miljø og sikkerhet ivaretas på en best mulig måte. Sektoren skal blant annet fortsatt stå overfor en virkemiddelbruk som gir næringen en sterk egeninteresse av å redusere sine

utslipp av CO₂, noe som har gitt gode resultater i form av lavere klimagassutslipp, jf. Prop. 114 S (2014-2015).

Klimautfordringen er global og må derfor løses gjennom internasjonalt samarbeid. Norsk klimapolitikk er nærmere behandlet i Meld St 13 (2014-2015) "Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU", Prop 115 S (2015-2016) "Samtykke til ratifikasjon av Parisavtalen av 12. desember 2015 under FNs rammekonvensjon om klimaendring av 9. mai 1992", Meld. St. 41 (2016-2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid. Som det framgår av disse, fører Norge en ambisiøs klimapolitikk der sektorovergripende økonomiske virkemidler i form av avgifter og deltakelse i det europeiske kvotesystemet er hovedvirkemidlene. Dette er en klimapolitikk som også reduserer de nasjonale utslipp betydelig.

En bærebjelke i regjeringens klimapolitikk er deltakelsen i EUs kvotesystem. Utslippene fra petroleumsvirksomheten er omfattet av dette systemet med noen unntak. Av sektorens utslipp i 2015 på 15,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, var 1,1 millioner tonn ikke-kvotepliktige. Metan inngår blant de ikke-kvotepliktige utslippene. I Meld. St. 41 (2016-2017) legger regjeringen opp til at det skal vurderes avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Dersom avgift ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver vurderes. En del av ikke-kvotepliktige utslipp fra utvinningsvirksomheten har i dag avgift. Kvotepliktige utslipp fra utvinningsvirksomheten på sokkelen er i tillegg til kvotepris underlagt en CO₂-avgift på om lag 440 kroner per tonn CO₂, med dagens kvotepris er således den samlede kostnaden per tonn sluppet ut 500 kroner. Utslipp fra energiproduksjon i petroleumsvirksomheten offshore er dermed underlagt høy CO₂-pris med både kvoteplikt og CO₂-avgift.

Ytterligere tiltak for å redusere kvotepliktige utslipp vil i utgangspunktet på kort sikt bare føre til at andre utslippspunkt kjøper kvoten eller økt kvoteoverskudd. Den eneste måten å redusere totalutslippene i et kvotesystem er å redusere kvotetaket. Reduksjon av kvotepliktige utslipp vil heller ikke bidra til å oppfylle felles oppfyllelse med EU av det norske utslippsmålet for 2030. For 2030 har EU besluttet at utslippene innenfor kvotesystemet skal reduseres med 43 pst. sammenliknet med 2005. Kvotepliktige virksomheter i Norge, som også omfatter petroleumssektoren, vil bidra på lik linje med kvotepliktige virksomheter i andre europeiske land til at målet nås.

Både norsk petroleums- og klimapolitikk står høyt på den politiske dagsordenen og det arbeides daglig på faglig, administrativt og politisk nivå for å nå de målene Stortinget har satt. Som for all annen næringsvirksomhet er det et grunnleggende skille mellom utslipp fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel og utslipp i andre land som følge av at olje og gass som er utvunnet på norsk sokkel eksporteres og forbrennes der. Det følger av FNs klimakonvensjons regelverk for beregning og rapportering av utslippsregnskap for klimagasser at det er utslippene fra det enkelte lands territorium som skal inngå i landets klimagassregnskap.

Virksomheten på norsk sokkel står i dag overfor strengere klimavirkemidler enn alle andre petroleumsproduserende land. Myndighetene begrenser utslippene av klimagasser fra sektoren gjennom utslippskvoter, høy CO₂-avgift, faklingstillatelser som kun gis av sikkerhetsmessige grunner, krav om bruk av best tilgjengelig teknologi og andre direkte reguleringer. Disse virkemidlene gjør at oljeselskapene har egeninteresse av å drive effektivt og begrense sine utslipp og til å ta i bruk ny teknologi. Virkemidlene har gjort at utslippene på norsk sokkel i dag er flere millioner tonn lavere årlig enn de ellers ville vært og lavere enn ved tilsvarende aktivitet i andre land.

Verdens befolkning vokser. Store grupper må løftes ut av fattigdom og velstandsnivået vil øke. Dette innebærer økt etterspørsel etter energi over tid, samtidig som de globale klimagassutslippene må reduseres. Disse utfordringene må løses parallelt.

Produksjonen fra et olje- og gassfelt vil over tid avta som følge av at ressursene hentes ut. Samtidig viser scenarioer fra blant annet IEA at det vil være et stort behov for olje og gass i tiår framover. For å dekke dette behovet, trengs det store, nye investeringer hvert år – også i Norge. Oppgaven for et produsentland er å bidra med effektiv og rent produsert olje og gass for å dekke verdens samlede etterspørsel. I det ligger også å satse aktivt på fremtidens teknologi og løsninger slik vi gjør i Norge.

Petroleumspolitikken som er ført til nå har gitt svært gode resultater. Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring. Virksomheten gir arbeidsplasser over hele landet og bidrar til høy verdiskaping, næringsutvikling, teknologiutvikling og samfunnsutvikling som kommer hele landet til gode.

Det er skapt store verdier fra våre olje- og gassressurser de siste 50 årene. Norske ressurser bør bygges ut og produseres lønnsomt også framover, så lenge vi unngår høye særnorske kostnader. Eksisterende felt er gjennomgående robuste selv mot perioder med svært lave priser. Norske gassfelt er svært konkurransedyktige i et europeisk marked preget av fallende egenproduksjon og økt importbehov. Nye utbygginger gjennomføres på norsk sokkel i dag fordi de er lønnsomme.

Regjeringen vil fortsatt holde et forutsigbart og høyt tempo når det gjelder å tildele nye områder for petroleumsaktivitet, både når det gjelder nummererte konsesjonsrunder og tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO-runder). Det vises i denne forbindelse til Innst. 258 (2016-2017) hvor et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet "viser til at utsiktene for både olje- og gassmarkedene i overskuelig framtid legger grunnlag for produksjon av Norges petroleumsressurser, forutsatt at kostnadsutviklingen holdes under kontroll. Dette gjelder også innenfor scenarioer som er i tråd med internasjonale klimamålsettinger."

Forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging for helhetlige løsninger er avgjørende for at vår regulering av petroleumssektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Myndighetenes rolle er å sette slike rammer for virksomheten. Innenfor disse rammene er det selskapene som forestår den daglige aktiviteten innen leting, utbygging og drift, herunder foretar de kommersielle vurderingene knyttet til hva som er lønnsomt og ikke. Grunnen er at selskapene sitter på den beste informasjon og kunnskap til å vurdere lønnsomheten av leting, utbygging og drift. Investeringsbeslutningene til oljeselskapene vurderes – som for all annen kommersiell virksomhet – av aktørene i finansmarkedet. Aktørene i dette markedet er best til å vurdere en sektors totale risikobilde, inklusive effekter av framtidig klimapolitikk.

Den norske forvaltningsmodellen, som altså bygger på at det er de som sitter med skoen på som bør foreta lønnsomhetsvurderinger og fatte investerings- og driftsbeslutninger, har tjent oss vel historisk. Dette samspillet og rollefordelingen ble senest stadfestet av et bredt flertall i Stortinget i Innst. 258 S (2016-2017).

I bakgrunnen til representantforslaget fremkommer det en del påstander som er gale og/eller misvisende, og som jeg finner grunn til å kommentere.

Det sies i forslaget at Norge i dag er "verdens 7. største eksportør av klimagassutslipp". Det er vanskelig å kommentere på når det ikke er oppgitt kilde eller angitt beregninger, men jeg vil påpeke at Norges produksjon av olje og gass står for en svært liten del av den totale produksjonen/forbruket i verden, under to prosent for olje og rundt tre prosent for gass.

Det hevdes videre at "norsk petroleumsvirksomhet har hittil ført til at 14 milliarder tonn CO₂ har havnet i atmosfæren." Denne beregningen inkluderer ikke bare utslippene som skjer i Norge, men også utslippene som skjer i andre land når oljen eller gassen forbrukes. Som tidligere redegjort for, følger det av FNs klimakonvensjons regelverk for beregning og rapportering av utslippsregnskap for klimagasser at det er utslippene fra det enkelte lands territorium som skal inngå i landets klimagassregnskap. Norge er følgelig ikke ansvarlig for

utslipp som skjer lenger nede i kjeden. På tilsvarende måte går utslipp i andre land knyttet til å dekke norsk forbruk ikke inn i Norges klimagassregnskap.

Det henvises i forslaget til IEAs World Energy Outlook fra 2016. Her vises til et scenario hvor oljeforbruket reduseres med 30 prosent i 2040 til 63 millioner fat per dag, og at gassforbruket har "et liknende bilde". Denne henvisningen er ikke riktig. Gassforbruket i 2040 i dette scenarioet er om lag uendret fra dagens nivåer, det faller med andre ord ikke med 30 prosent.

Jeg vil i tillegg gjøre oppmerksom på resultatene fra IEAs World Energy Outlook 2017 ble publisert 14.11.2017. I scenariet som IEA anser som forenelig med at Paris-avtalen og FNs bærekraftsmål blir nådd, kan oljeforbruket i 2040 være 73 millioner fat per dag, en reduksjon på 22 prosent. Gassforbruket øker til 4217 BCM per år i 2040 i dette scenariet, en økning på 16 prosent.

Det påstås i forslaget at det tok 33 og 37 år fra tildeling til produksjon for henholdsvis Snøhvit og Goliat. Snøhvit-forekomstene ligger i flere tillatelser. De fleste av disse utvinningstillatelsene ble tildelt av første halvdel av 1980-tallet. Det første i 1981. Funnet ble påvist i 1984 og produksjonsstart var i 2007. Fra første utvinningstillatelse ble tildelt til produksjonsstart var det således 26 år om det tidligste tildelingsåret legges til grunn. Goliat ligger i utvinningstillatelser som ble tildelt i 1997 og 2007. Funnet ble påvist i 2000 og satt i produksjon i 2016. Tiden fra utlysning til produksjonsstart er 19 år. For den neste forventede feltutbyggingen i Barentshavet, Johan Castberg, er tidspunktet fra tildeling til forventet produksjonsstart 13 år.

Det pekes i forslaget også på kostnadsoverskridelsene for Snøhvit og Goliat. Selv om de fleste utbyggingsprosjekter på norsk sokkel gjennomføres innenfor usikkerhetsspennet oppgitt på beslutningstidspunktet, så er det noen unntak også innen norsk petroleumsvirksomhet. Jeg vil i den forbindelse nevne at også disse feltene – selv med de store utfordringene selskapene hadde i utbyggingsperioden, etter all sannynslighet vil skape verdier for både industrien og det norske samfunnet. Først når produksjonen er avsluttet vil man vite hvor store. Johan Castberg, den tredje store utbyggingen i Barentshavet forventes med dagens tall å bli svært lønnsom og er robust mot ulike usikkerhetsfaktorer, herunder mot lave oljepriser. Man bør derfor ikke vurdere virksomheten ved å trekke fram enkeltfelt som har hatt utfordringer i utbyggingsfasen, men heller se helheten av hva denne næringen bidrar med for landet.

Til slutt i forslaget henvises det til IMF som skal ha "advart om langvarig høy arbeidsledighet dersom Norge ikke kommer ut av oljeavhengigheten.". Siden det ikke er noen referanser til publikasjonen, er det utfordrende for meg å kommentere, men jeg legger til grunn at det henvises til konsultasjonen med Norge fra 2016. Her sies det: "Similarly, a delay in the transition to a less oil dependent economy could lead to higher unemployment for longer, thereby weakening confidence and consumption." IMF uttaler seg derfor ikke om "langvarig høy arbeidsledighet", men sier at en forsinket overgang til en mindre oljeavhengig økonomi kan lede til at arbeidsledighet varer lenger.

Oppsummering

Det er bred politisk enighet om norsk petroleumspolitikk. Den er utformet slik at den er robust mot utviklingen i energimarkedene. Det er også bred enighet om norsk klimapolitikk. Da vi utarbeidet vårt bidrag til Parisavtalen, la vi til grunn at vi skal nå klimamålene samtidig som at vi har en sterk og konkurransedyktig petroleumsvirksomhet. Dette representantforslaget vil sette en stopper for en naturlig videreutvikling av norsk sokkel. Det tjener hverken interessene for det norske folk eller verdens klima.